

REVOLUCE V RUSKU

Zvlášť špatná situace byla v Rusku. Země utrpěla ve válce velké ztráty na životech, lidé hladověli. Vlnu za tyto problémy dávali obyvatelé Ruska **caru Mikuláši II.** Začali se bouřit a žádali **ukončení války.**

Ve kterých evropských zemích došlo v r. 1848 k revoluci?

V říjnu roku **1917** (podle nového kalendáře v listopadu) provedli **komunisté** – tzv. **bolševici** – v Rusku převrat známý jako „**říjnová revoluce**“. Car a i s celou jeho rodinou popravili a **zmocnili se vlády.** Z Ruska se stal **první komunistický stát na světě.** (Od roku 1922 se komunistické Rusko nazývalo Svaz sovětských socialistických republik, zkráceně SSSR.) Kdo nové komunistické vládě odporoval, byl pronásledován, poslán do vyhnanství na Sibiř, často dokonce popraven.

Vůdce ruských bolševiků se stal **Vladimír Iljič Lenin** (vlastním jménem V. I. Uljanov). Lenin považoval teror za nutný pracovní prostředek revoluce. Počínaje rokem 1918 se na jeho příkaz začaly konat veřejné popravy (soud nebyl podle jeho názoru důležitý). Jeho cílem bylo podle vlastních slov „zasít strach do srdcí nepřátel revoluce“.

Komunistický režim nastolený roku 1917 v Rusku byl totalitní. Vysvětlete, co tento pojem znamená.

Nová komunistická vláda tvrdila, že v Rusku vytvoří spravedlivou společnost, kde si budou všichni rovni. Rozdělila půdu rolníkům. Továrny, doly, banky i obchody zabral stát. Výsledky takového hospodaření byly katastrofální. Poklesla výroba, byl nedostatek potravin, rostly ceny zboží. To vedlo v letech 1918–1920 k **občanské válce.** Odpůrce komunismu (tzv. bělogvardějce) podporovaly během občanské války západní mocnosti: Anglie, Francie a USA. Proti komunistům bojovaly i **oddíly československých legií,** které vznikly v Rusku už za 1. světové války z řad Čechů a Slováků, kteří nechtěli válčit za Rakousko-Uhersko (více na str. 106).

Po počátečních úspěších bělogvardějců získala **vojska bolševiků převahu** a to jim umožnilo **chopit se moci.**

Občanské války v Rusku, a to na straně bolševiků, se účastnil i náš známý spisovatel, autor knihy „Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války“. Jak se jmenoval?

V průběhu 1. světové války i občanské války v Rusku docházelo k řadě židovských pogromů, které vedly k velké emigraci ruských Židů.

Účastní se v současnosti vojáci české armády vojenských akcí jako členové mezinárodních vojenských jednotek?

Vysvětlete rozdíl mezi občanskou a světovou válkou.

Řekněte, do kterého roku byla naše republika pod vlivem komunistického SSSR totalitním státem.

Rodina posledního ruského cara Mikuláše II.

V. I. Lenin (uprostřed) se svými spolupracovníky

Ruští bolševici padlí v boji s čs. legiemi, Vladivostok

revoluce: *anglicky* – revolution [ˌrevəˈluːʃn]

německy – die Revolution

komunismus: *anglicky* – communism [ˈkɒmjʊnɪzəm]

německy – der Kommunismus

Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války: Čítanka 8, str. 74–75
Rusko: Zeměpis 8, 1. díl, str. 30–32

KONEC 1. SVĚTOVÉ VÁLKY

První světová válka trvala **čtyři roky.** Zvítězily v ní **státy Trojdohody** a jejich spojenců.

V březnu 1918 skončila válka **na východní frontě** podepsáním **míru mezi Ruskem a Německem.**

V říjnu téhož roku **kapitulovalo Rakousko-Uhersko** a jeho spojenci **na jižní frontě.**

Nejdéle se bojovalo na **západní frontě.** Tam skončila válka v **listopadu 1918,** kdy **Německo** podepsalo **kapitulaci.**

Kromě velkých hmotných škod přinesla válka obrovské **ztráty na životech.** Bylo **zabito skoro 10 milionů lidí** a **20 milionů zraněno.**

Vítězné státy svolaly po skončení války do zámku Versailles [versaj] u Paříže **mírovou konferenci.** Hlavním bodem jednání bylo **poválečné uspořádání Evropy.**

Ve třech evropských zemích – v **Rusku, Rakousko-Uhersku** a **Německu** byly **svrženy monarchie.** Jakmile bylo jasné, že válka končí pro Rakousko-Uhersko porážkou, jednotlivé národy žijící na jeho území postupně vyhlásily **samostatnost** a **habsburská monarchie se rozpadla.**

Která událost se stala záminkou k rozpoutání 1. světové války?

Kterého dne a ve kterém roce tato válka začala?

Na území kterého západoevropského státu probíhaly nejtěžší boje, a byl tedy válkou nejvíce poničen?

Který ze států bojujících v 1. světové válce se stal prvním státem, kde se dostali k moci komunisté?

O životě vojáků za 1. světové války napsal několik románů německý spisovatel Erich Maria Remarque. Četl někdo z vás některou z jeho poutavě psaných knih?

Za pomoci mapky na str. 100 a schémat na str. 102 sestavte přehled států, které proti sobě bojovaly v 1. světové válce. Vypište všechny nové druhy zbraní použité v této válce. Ke každé uveďte nějakou zajímavost.

Ve kterých světadílech a zemích probíhají v současnosti válečné konflikty? Která mezinárodní organizace pomáhá lidem v oblastech postižených válkou?

Rozpory mezi evropskými velmocemi seskupenými do Trojspolku a Trojdohody vedly v roce 1914 k válce. Záminkou se stal atentát na následníka rakousko-uherského trůnu Františka Ferdinanda d'Este 28. června 1914 v Sarajevu. Do války postupně vstupovaly státy na celém světě, proto ji označujeme jako válku světovou.

V Evropě se bojovalo na třech frontách – západní, východní a jižní. Válka trvala čtyři roky a skončila roku 1918 vítězstvím států Trojdohody.

V průběhu této války došlo v carském Rusku k revoluci. Car i s celou rodinou byl popraven, vlády se zmocnili komunisté a z Ruska se stal první komunistický stát na světě.

První světová válka přinesla ohromné škody a oběti na životech na obou válčících stranách. Jejím důsledkem bylo také svržení monarchií v Rusku, Rakousko-Uhersku a Německu a rozpad Rakousko-Uherska na samostatné státy.

Ošetřování raněných v zákopech 1. světové války

Podpsání míru mezi Ruskem a Německem

mírová dohoda: *anglicky* – peace agreement [pi:s ə'gri:mənt]
ztráty na životech: *anglicky* – death toll [ˈdeθ təʊl]

německy – das Friedensabkommen
německy – die Verluste an Toten